

ЗЕМЛЕДЕЛСКА ЗАЩИТА

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИИ ЗЕМЛЕДЕЛСКИ НАРОДЕНЪ

В. „Земледѣлска Защита“ излиза веднѣжъ въ седмицата — въ Сръда. Цѣната на вѣстника е за година 5 лева въ прѣдплата. За странство се прибавятъ само пощенскитѣ разноски.

Всичко което се отнася до вѣстника се праща до администрацията въ гр. Плъвенъ.

За частни обявления се плаща по 2/3 ст. на страница, а на първа по 5 ст. Обявления отъ сѣдебн. а по мѣстватъ по особено споразумение.

Неплатени премо не се приематъ и необнародвани рѣш.яси не се връщатъ, освѣнъ ако сѣ придружени съ пощенска марка.

„ОЪДИНЕНИЕТО ПРАВИ СИЛАТА“

Съобщаваме на всички наши приятели, че вѣстника ни „Земледѣлска Защита“ до сега е излизалъ само до 24 ий си брой, а съ настоящий брой продължаваме да го издаваме.

ОБЯВЛЕНИЕ

ОБЛАСТНО ГАЛИЦИЙСКО ГОРСКО УЧИЛИЩЕ въ гр. Львовъ.

Областното Галицийско Горско Училище въ гр. Львовъ основано прѣзъ 1874 година е заведение ползующе се съ сѣщитѣ права, както училищата въ Weisswasser Weisskirchen въ Чехия и Моравия.

Цѣльта на училището е да подготвя както теоритически така и практически младежи способни да заематъ самостоятелни служби по горската администрация. Курсъ е тригодишенъ, раздѣленъ на шестъ семестра, въ врѣме на които се прѣподаватъ прѣдметитѣ: История на горската наука, Зоология, Ботаника, Физиология на растенията, Минералогия, Геология, Химия, Физика, Математика, География, Полски Езикъ, Нѣмски Езикъ, Политическа Икономия, Геодезия, Метеорология, Климатология, Почвознание, Земледѣлска Енциклопедия развъждане на горитѣ, отгледвание на горитѣ, пазение на горитѣ, ползувание отъ горитѣ, таксація на горитѣ, горска администрация, Лѣсоустройство, Лѣсооцѣнение, Горска Статистика, Горска Технология, Горска Инженерия, Мелиорация на горскитѣ потоци, цивилно право, ловджийство, рибовѣдство, първа помощъ въ внезапно нещастни случаи и търговска кореспонденция. Горѣизложенитѣ прѣдмети се прѣподаватъ отъ специалисти про-

фесори и доценти, между които и такива отъ мѣстната политехника и университета. Учебната година започва на 1 Октомврий новъ стилъ и трае до края на мѣсець Юлий. Твърдѣ богатитѣ научни сборки, обширната ботаническа градина при училището, тритѣхъ горско испитателни станции (едната за лѣтящитѣ пѣсци, другата за глиняститѣ почви, а третата за черноземнитѣ почви) училищния лѣсъ отъ 676 хектара въ които студентитѣ извършватъ подъ рѣководството на професоритѣ всичкитѣ практически работи, отъ които на първо мѣсто стоятъ тия по Геодезията, таксаціята и лѣсоустройството и най послѣ, задължителната шестъ недѣлна практика слѣдъ свършванieto на II курсъ въ нѣкой отъ най добрѣ уреденитѣ горски стопанства въ страната, значително способствуватъ що студентитѣ основно да се запознаятъ съ практическитѣ работи по специалността, които играятъ първостепенната роль въ горското стопанство.

За студентъ може да бжде приетъ всѣки, който е навършилъ 17 до 18 год. възраст, свършилъ съ добъръ успѣхъ VI класъ въ кое и да е гимназиално отдѣление и покаже метрическо и медицинско свидѣтелство, за че е здравъ и добрѣ физически развитъ. При записванието се плаща 5 лева златни—вписови и за всѣки семестръ се плаща по 12 лева златни, отъ които могатъ да бждатъ освободени само бѣднитѣ студенти и то ако сѣ издържали послѣдния семестраленъ испитъ съ добъръ успѣхъ

Българитѣ обикновено въ продължение на нѣколко мѣсеца сѣ въ състояние да изучатъ, както

говоримия, така и писмения полски езикъ Разноскитѣ за подържаніе не прѣвишаватъ 100 лева мѣсечно.

Желающитѣ да постѣпятъ, като редовни студенти трѣбва найкъсно до 22 Септемврчй, новъ стилъ да се явятъ лично въ дирекцията на училището

По подробни свѣдения могатъ да се искатъ на адресъ: *Dyrekcya Krajowej Szkoły Gospodarctwa Lasowego we Lwowie (Lemberg) ulica Zybkiewicza №. 28 Austria.*

Отъ Дирекцията.

По Народното Събрание.

Въ III-тото заседание на 26 Априль на днешенъ редъ сѣ докладитѣ на прѣдложеніята парламентарна комисия по изборитѣ за народнитѣ прѣдставители станали на 17 Априль

Слѣвъ нарежланието на разнитѣ комисии, народното събрание въ IV-то заседание—сѣбота—се е занимавало съ повѣрка на нѣкои отъ изборитѣ.

Въ V-то заседание—понеделникъ—на 29 Априль се е прѣвѣрявало тоже изборитѣ. Мѣжду друго постѣжило е едно заявленіе отъ г. г. народни прѣдставители Янко Забуновъ и Георгиевъ за измѣненіето на чл. 4 отъ закона за общинскитѣ налози (налога върху лозята). Направено било прѣдложение отъ Министра прѣдседателъ Дръ Даневъ, што утрѣ да има заседание и се прочете проекта за отговора на тронното слово. Това прѣдложение било прието. Постѣжило е едно прѣдложение отъ Цв. Таслаковъ за измѣненіето на чл. 18 й отъ закона за данка върху вѣсятитѣ. Крусью Миревъ пита М-ра на правосъдието дали има нѣкое прѣдложение отъ М-ра на правосъдието за измѣненіето на чл. 18 й отъ закона за данка върху вѣсятитѣ, то той ималъ приг твенъ подобенъ проектъ. М-ра Радевъ отговаря, че нѣма, но на есемъ щѣлъ да внесе.

Прѣдставителя на земледѣлската организация г-нъ Янко Забуновъ моли М-ра на търговията да му отговори има ли намѣрение да внесе въ тази сесия законопроектъ за градобитнищата или не?—М-ра Абрашевъ отговаря, че сега нѣма, но въ редовната сесия ще се внесе.

Въ 6-тото заседание на 30 Априль въ Народното Събрание е станало четението на проекта отговора на тронното слово. Дебатитѣ споредъ правилника, слѣдъ това, ще почватъ.

Въ проекта отговора за тронното слово въ врѣме на дебатитѣ говориха ораторитѣ: Такевъ, Забуновъ, Генадиевъ, Пасаревъ и Каравеловъ. Върху пасажа въ отговора, който се отнася до свободата на послѣднитѣ избѣри говориха всички горнитѣ оратори съ исклучение на г. Янко Забуновъ, който се ограничи единчакъ върху западналото положение на земледѣлца.

Въ 7-то заседание на 1-ий Май въ сръда постѣжило е единъ законопроектъ отъ г-нъ Янко Забуновъ за челяднитѣ имоти, което прѣдложение било подържано съ нужното законо число народни прѣдставители. Послѣ това, въ това заседание, постѣжило сѣ и по дебатитѣ за отговора на тронното слово.

Въ 8-то заседание въ петѣкъ на 3 й май г-нъ Янко Забуновъ е молилъ народното прѣдставителство да се съгласи да вѣтче въ отговора на тронното слово слѣдующия пасажъ:

Ваше Царско Височество!
Народното прѣдставителство, като съзнава западналото поминачно положение избито на народа, очаква прѣдставителството да внесе редъ мѣропріятія, които биха повлияли за подобреніето на земледѣлцитѣ.

Г-нъ Янко Забуновъ каза, че ще се постарее да опише поминачното състояние на населеніето, главно на земледѣлцитѣ. То не е въ добро положение, защото когато всичко се иска отъ земледѣлското население, за поминачното състояние на това население, за поддържаніето му не се вземали и не взематъ никакви мѣрки. Въ страни като нѣма е нашата хората се стрематъ да подържатъ земледѣлцитѣ и стопанството, у насъ това не се прави.

Въ турско врѣме поминачнѣтъ е билъ по добъръ, защото тогава сме се задоволявали само съ това, което произвеждаме, не сме оставали нашето за да прибѣгваме къмъ чуждото, както това правимъ днесъ. Сега само чуждото се купува и харчи у насъ, а нашето се остава. Това е една причина за западнаніето на поминачнѣ. Втора една причина е увеличаваніето на данцитѣ върху зем-

ледѣлското население. Тѣтъ рѣши свѣденіи, отъ които става ясно, че данцитѣ върху земледѣлското население сѣ увеличени и се увеличаватъ постоянно и е на мнение, че е справедливо да паднатъ данцитѣ равномерно мѣжду гражданитѣ и земледѣлцитѣ. Трета причина намѣрна въ лихварството, което стѣснѣва земледѣлското население. Четвърта—търси въ нашето съзнание, което ни дава се хора нителегемни, които не се стрематъ, да се заловятъ на нѣкоя работа, а само чичовинци отиватъ да ставатъ.

По-нататѣкъ, г-нъ Забуновъ каза, че земледѣлското население пропада, защото за нищо и никакво негови дългове, закона допуска да се продаватъ недвижимитѣ имоти на земледѣлцитѣ. Въ това отношение законъ за гражданското сѣлопроизводство и оня за бирницитѣ, който допуска да се ввима всичко на земледѣлцитѣ трѣбва да се измѣни.

Каза още, че боледуваніето въ земледѣлското население се увеличава и, че то не прѣбѣгва до лѣкарска помощъ, защото лѣкарствата му струватъ много скъпо. Мисли, че е врѣме правителството да се занимае съ тоя въпросъ. Прѣдъ видъ на западналото поминачно положение на населеніето, прѣимущественно на земледѣлското, той прѣдлага да се вѣтчи въ отговора на тронното слово горния вече поменатъ пасажъ.

Той настоява да се прие тоя пасажъ съ цѣль да видатъ и земледѣлцитѣ, че и за тѣхъ се погрижило правителството, тъй както се грижи и за другитѣ граждани. (Ржкошлѣсканіе отъ лѣвницата).

Сѣбота 9-то заседание.—Прѣдставителя отъ земледѣлската организация г-нъ Д. Драгиевъ по дебатитѣ въ отговора на тронното слово каза слѣдующитѣ, но стѣ малка важность за земледѣлцитѣ, думи:

„Азъ нѣма да говоря за моралието влияние, за разтуренитѣ общини, за пѣтнитѣ и дневнитѣ на Министритѣ, защото се говори върху тѣхъ и друго, защото колкото е възможалъ българския народъ въ политическо отношение, такава е и възможалъ българското правителство. Отъ прѣдставения проектъ по отговора на тронното слово азъ ще спра само върху втория и четвъртия пасажъ. Като чета пасажа относително финансовитѣ мѣропріятія на М-ството виждамъ, че има прѣчки, които сѣ спѣввали и спѣватъ правилни вървежъ на държавата. Не мога да се съглася съ отговора на тронното слово, понеже разбирамъ, че тѣни прѣчки сѣ финансовитѣ затруднения, та като ни се прѣдстави единъ проектъ за насъ всичко ще се свърши и работитѣ у насъ ще

ТРИОРИ! ТРИОРИ!

оригиналенъ патентъ

„HEID“

Най практични и солидни съ и безъ вентилатори, за причиствание и сортирание разни храни отъ къклища, врѣдни сѣмена и нечистоти, за което се сортирова.

Тия триори конкуриратъ всички други видове и системи и се продаватъ съ гаранция.

Цѣни и условия най-умѣрени.

Каталози и подробности на български бесплатно.

Голѣмъ депозитъ при:

Илия Л. Няголовъ-Свищовъ.

ДЕПОЗИТЪ И ДОСТАВКА

Машини: кукурузотрошачки, вѣялки, вършачки, мѣлници, дараці за влачение вълна, парни, конни, рѣчни и пр. по земледѣлното и индустрията.

тръгнати по медь и масло. Българската държава е въ заблудение, защото народа ни е въ заблудение. Българския народъ не се дѣли на Каравелисти, на Цанковисти, на родянци и т. и., а се дѣли на такива, които западатъ и на такива, които се въздигатъ. Въздигатъ се прѣдприемачитѣ, адвокатитѣ, лихваритѣ, чиновницитѣ, офицеритѣ и т. и. Всячко богатѣ, което е близко до държавната трапеза. Западна работния народъ — занаятчиитѣ и земледѣлцитѣ. Прачичитѣ за това западане сж три, които сж чисто вътрѣшни: 1) вривата и недобра училищна изредба, 2) неуредения кредитъ и 3) държавнитѣ разноси. Нашитѣ училища отъ освобождението ни насамъ сж само фабрики за чиновници. Имаме момчета свършили тукъ и въ странство, но тѣ не отиватъ на занаятъ и земледѣлие, а чакатъ само на държавната трапеза. Сжщо и нашитѣ дѣвци като излѣзатъ изъ училището, тѣ не внаятъ нито да замѣсатъ, нито да аготвятъ, а само внаятъ да танцуватъ и се стѣгатъ съ корсети.

Ние имаме чиновнически персоналъ и една голѣма войска, които далечъ надминаватъ нуждитѣ на населението. Тукъ трѣбва да прибавимъ и голѣмитѣ заплати. Министеритѣ, когато пхтуютъ въ странство, получаватъ освѣнъ заплатата и пхти, но още по една малга сумаца отъ 200, 300 и 400 лева на дева за денгуба!

Възъ отъ всичко това се явява у насъ партизанска чума. За да дойде партизанството на власт, то трѣбва да угоди на двореца, а щомъ всемоу властѣта, българското правителство гледа да се организира добръ. Населението остава гладно и оглозгано. Има блага въ нашата държава, но едно малко мнозинство се ползува отъ тѣхъ. Може само съ това да се гордѣемъ, че имаме едно болѣрско съсловие. Това съсловие си има вече стѣлно училище, има си отдѣлна църква да се моли Богу и т. и.

За всичко това една голѣма частъ отъ вината се пада на Нар. Събрание. За да се избегне отъ това безсходно положение не е достатъчно да прѣмахнемъ финансовитѣ затруднения, като гласуваме единъ заемъ, като приежемъ единъ уравновѣсенъ бюджетъ. Тукъ се искатъ реформи. Какви трѣбва да бждатъ тѣви реформи, това ще ни покажатъ хората, които сж запознати добръ съ нуждитѣ на страната. Реформи трѣбватъ прѣди всичко въ училищната изредба, въ правословното дѣло, въ данъчната система, въ излешнитѣ държавни разноси, да се намали стрѣвѣта и т. и. Ние прѣди всичко трѣбва да намалимъ нашитѣ дневни отъ 20 лв. на 10 лв. и въшто да работимъ 20 дена, да работимъ 40, само да направимъ нѣщо за народа. И нужно е още въ тази сесия да се взематъ нѣкои мѣрки за подобренieto на земледѣлцитѣ у насъ.

Въ вѣстникитѣ се бѣше писало, че нашата група ще подържа правителството. Авъ заявявамъ, че нашата група нѣма да бжде нито съ право, нито съ опозицията: тя ще подържа добритѣ дѣла на единитѣ и на другитѣ. Ние нѣмаме претенции за власт, ние сме прости хора и не искаме да сваляме правителство. Ние ще бждемъ съ прости народъ, като избираме всичко добро. Ние искаме още въ тази сесия да се направи нѣщо за земледѣлца и какво ще бжде то, ще видимъ послѣ. Ние ще прѣдлагаме, прѣдлагайте и Вие г-да прѣдставители и, което излѣва по-добро, него ще поддържаме. Началото на реформитѣ трѣбва да се положи още сега.

Защо закѣсня съ излизанието си в „Земл. Защита“

Причинитѣ за гдѣто отъ нѣколко врѣме насамъ вѣстника ни не излѣва, не сж други никакви, освѣнъ финансови. За издаването на единъ вѣстникъ, а особено нашия, който не чака на никакви тайни и явни фондове, не е нужно само трудъ и постоянство, а главното материални срѣдства. Първитѣ двѣ условия редакцията на „Земледѣлска защита“ разполага съ достатъчна енергия, а за послѣдното условие, което не зависи отъ насъ, би трѣбвало да черпимъ сила и подкрѣпа отъ всички наши приятели, които симпатизиратъ на дѣлото на земледѣлската организация, която за благо на измжчяния селенинъ се бори колкото имъ силата държи. Всички наши дружби и членове трѣбва морално и материално да подмогнатъ на цѣнтралния сѣюзъ за да може, той послѣдния, да черпи сила и под-

крѣпа отъ тѣхъ за да осигори и закрѣпи, така силно това земледѣлското движение, щото програмата на земледѣлската организация да може въ най-скоро врѣме да се приложи. А за да може това земледѣлско движение още по-силно да се закрѣпне и пунте още по-дълбоки и сигорни к рени мѣжду масата, трѣбва всички наши приятели, познати и земледѣлски дружби да ни съдѣйствуватъ било съ добри съвѣти къмъ своитѣ си приятели и познати, които стожатъ извънъ дѣлото, да ги запишатъ за членове, било съ распространението, колкото е възможно повече, органа на цѣнтралний сѣюзъ, за да може поне той отъ своя абонаментъ осигори понататѣшното редовно излизание. Ний обръщаме особено внимание на настоятелствата на земледѣлскитѣ бюра въ селата и градоветѣ, щото тѣ да развиятъ една по-голѣма дѣятелностъ върху осигоряването бждачността на земледѣлската организация.

Настоятелствата на бюрата трѣбва да гледатъ да устройватъ по чести срѣщи съ своитѣ си членове и ги държатъ въ течението на дѣлото и имъ обясняватъ и разпиратъ цѣлѣта и прѣдзначението на тѣхното активно дѣйствие, като членове на бюрата. Цѣнтралний сѣюзъ пѣкъ отъ своя страна ще се стараетъ да гледа и прѣкара редъ мѣроприятія за въ полза на нашето земледѣлие и скотовѣдство. Членовѣтъ отъ бюрата пѣкъ трѣбва да гледатъ, щото, кждѣто нѣма устроени бюра въ селата да устройватъ такива и подѣйствуватъ на ония само земледѣлци, които досега не сж се записали да побържатъ и се запишатъ подъ това общо земледѣлско знаме което се въздигна съ толкова жертви на Дуранг-Кулакъ, Тръстеникъ и пр. — Подъ това знаме всѣки селенинъ-земледѣлецъ трѣбва да прѣклони глава и да пожертва себеси за неговото по нататѣшно съществувание. И само по такъвъ единъ здравъ и сигоренъ фундаментъ — земледѣлската организация въ скоро врѣме ще успѣе да турне въ изпълнение своитѣ си идеали. Прочие, другари земледѣлци, ржка съ ржка за общо добро на народа трѣбва всичко да работимъ съ еднакви енергии съ равни сили, за да можемъ постигна нашитѣ искания и защитимъ интереситѣ си.

Бждашето е на земледѣлския народъ. прѣдъ който ще блѣднеятъ всевъзможнитѣ исти.

Тукъ даваме мѣсто изцѣло рѣчьта на Ловченския Народенъ Прѣдставитель Г-нъ Янко Ст. Забуновъ, искавана по поводъ отговора на Тронното Слово въ Народното Събрание.

Я. Забуновъ: (Отъ трибуната). Господа Народни Прѣдставители! Обичай е ставало, че Народнитѣ Прѣдставители могатъ да искаватъ общи възгледи било по въшната, било по вътрѣшната, било по финансовата политика на правителството, само въ два случая: въ единия случай по отговора на тронната рѣчь и въ втория случай по генералнитѣ дебати на бюджета. Миналата година имахъ честта отъ това мѣсто да кажъ нѣколко думи и както тогава, така и сега ще направа да се досегна не до въшната, не до вътрѣшната, нито по финансовата политика на правителството, нито съ неговитѣ тѣсни или широки връзки съ нѣкого, но ще искамъ, споредъ мойтѣ скромни сили, колкото азъ анямъ, да опиша помпичното положение на страната тѣй, както е то днесъ. Съжелявамъ само, че не мога да имамъ онова краснорѣчие, за да нарисувамъ тѣй хубаво истинското положение въ това отношение, именно тѣй, както бѣха го направили много почтени оратори, за което

бѣхъ молилъ почтѣването Народни Прѣдставителство да има нужното снисхождение.

Господа Народни Прѣдставители!

Безспорно истина е, че съ развитието на науката и изкуствата и на обществото, съ равнисканването на човѣшкия родъ, паралелно съ това равнисканване се и разнисканватъ и надѣждатъ на човѣка. И онови народъ, който наравно съ нарастването на нуждитѣ му не поиска да подобри източника на богатствата си, този народъ не може да излѣши своитѣ задѣлжения, както къмъ обществото, така и къмъ държавата. Ето защо въ страии, особено въ такива, дѣто просвѣщенiето е на по-долна степенъ, длжностъ и на правителството, и на интеллигенцията е да помогне на този свой народъ съ всички равнумни срѣдства за подобрене на поминѣкъ. Тукъ въ това поле трѣбвало би да работятъ и правителството, и интеллигенция и свещеници, и служачи, и чиновници, и доктори и всячки. Ненаправатъ ли това, нѣматъ право на изродни ръководители, тѣ не сж достойни за това име.

Българскитѣ земледѣлци прѣли освобождението имаше по слабо сносение съ европейцитѣ.

Той въ него врѣме се задоволяваше съ туй, което можеше да искара и неговитѣ нужди бѣха свършено малки въ сравнение съ ония каквито сж днесъ. Тогава той се задоволяваше да искара всичко това, което му трѣбна: той си вземаше калпака отъ ягнето или отъ ярето, парчулитѣ отъ кожата на добитѣка, храната отъ това, което е посѣлъ на нивата, обилкото, ривитѣ му — всичко, отъ което е развѣдиль, било въ лешъ или конопъ. Даже отъ онова, което искараше на паваря, взимаше паритѣ, който той вжтѣше за черни дии. На парцината даваше малко и неговитѣ нужти, както говорихъ по-рано, бѣха свършено малки: пари трѣбваша за солъ или други потрѣби, отъ които имаше нужда. Обаче, слѣдъ освобождението той влѣва по често въ сношение съ европейцитѣ, видѣ тѣхния животъ; хареса му се. Въ туй врѣме наводниха равни европейски стоки по хубави, елегантни, почна той да искара кхтанитѣ за черни дии пари и почна да ги харчи. Сѣ въ това врѣме европейцитѣ наводниха нашата страна съ ефтини жита отъ новитѣ европейски житици: Сѣверна Америка, Австралия, Индия и т. и. Така че, долѣто виждаше че отъ една страна земледѣлцитѣ

по малко харчеше, а отъ друга страна въкарачото отъ него струваше повече. Изведнажъ виждаше, че хектолитъртъ житю, който струваше 18—20 лева, слѣдъ това спадна на 8—10 лева. И така по този начинъ земледѣлцитѣ почна да губи отъ двѣ страни: първо, че неговитѣ нужди се увеличиха и, второ, че хранитѣ или пронавѣденията, които той произвеждаше, коевитиха до неймовѣрност, отъ трета страна ватвориша се за другитѣ панови артикули границитѣ. Добитѣкътъ, освѣнъ въ Турция, на всѣкадѣ другадѣ се спрѣ. Като прибавимъ къмъ това и лямтенето на нашия земледѣлецъ да купува съ сехпи пари нивитѣ на изселваочитѣ се турци, ше имаме ясно понятие за положението и хала му; плюсъ къмъ това, ако прибавимъ четири менлодородни години, които подъ редъ ни посѣщавахъ, можемъ да имаме още по ясно понятие на лямтенето му.

Друга една причина, която твърдѣ много помогна за пропадането на грамадно мнозинство отъ България народъ, на земледѣлцитѣ, бѣше и увеличението на данъцитѣ. Твърдението на мнозина, че не сж само данъцитѣ, които опростиха населението, може да си има мѣстото само тамъ, дѣто производството е голѣмо и подобрене това, което, за голѣмо съжаление, ние нѣмаме. И наистина, слѣдъ освобождението ние виждаме положението на държавата. Трѣбнаха срѣдства било за пхтища, било за желѣзницъ, било за стѣгане на войската, било за училища и пр. Ние виждаме, че данъцитѣ постепенно расли отъ година на година и споредъ изчислението на Г. Даманлова ние виждаме, че до когато въ 1886 г. на глава се е падало само държавенъ разходъ по 15 л. и 10 ст., прѣвъ 1896 год. по 26 лева и 98 стотинки.

Отъ тѣя разходъ на работното население отъ 15 до 70 години се е падало въ 1886 г. по 57 л. и 14 ст., а прѣвъ 1896 год. по 90 л. 32 ст., — както виждаме почти двоенъ разходъ за единъ периодъ отъ 10 години, тогава, когато нашето производство съ нищо не се е подобрило, съ нищо не се е увеличило.

Само отъ данъцитѣ на единъ жителъ се е подало прѣдъ 1886 г. по 13 л. и 24 ст., а прѣвъ 1896 г. — по 20 л. и 16 ст., а на способно за работа население се е падало въ 1886 г. по 50 л. и 14 ст., а въ 1896 г. по 67 л. и 56 ст. Това е по бюджета, а въ сжщностъ е събрано за 1886 г., на голѣмъ и малъкъ човѣкъ въ Бълга-

рия, по 11 л. и 79 ст. а за 1896 г. — по 18 лева и 28 стот., а отъ способното за работа население е събрано за 1886 година по 44 лева и 61 ст., а за 1896 г. по— 63 л. и 34 ст. Само отъ прямитѣ данъци се е падало на сѣлското население на глава на всѣкого по 9 л. и 54 ст., а на работенъ човѣкъ — по 33 л. 70 ст. По горнитѣ цифри се вижда, че на градското население се е падало по 2 л. и 15 ст., а на единъ способенъ работенъ гражданинъ — по 11 л., когато на единъ сѣлски жителъ се е падало по 9 л. и 54 ст., а на способенъ работникъ, сѣлчанинъ — по 33 л. 70 ст. Така щото, земедѣлцитѣ почнаха да губятъ отъ иатруването на горнитѣ данъци. Въ тѣя цифра не сж взети въ съображение: окръжитѣ и общинскитѣ врѣхичии, налога за градобитничитѣ, училищния налогъ и пр., които много пхти сж равни на държавнитѣ, но въ никакъвъ случай не сж по малки отъ половината на държавнитѣ.

Отъ това се вижда, че единичния товаръ или тѣй да се каже, по голѣмитѣ товарѣ е падналъ върху гърба на земледѣлцитѣ и тѣви общибука истина се потвърждава отъ официални документи. Четехъ недавно, миналата година, единъ докладъ на Варненския Окръженъ Управителъ, въ който той изрично казва, че на всѣки чиновникъ, индустриалецъ, докторъ, адвокатъ въ Варненския окръжъ се падатъ срѣдно годишенъ данъкъ по 13 л. и 74 ст., а на единъ земледѣлецъ отъ сжщия окръжъ, споредъ този официаленъ документъ, се падатъ по 84 л. и 15 ст. — Далекъ сме наистина отъ мисълѣта, че ний като съзнаваме това несправедливо положение — единъ да плащатъ, при еднакъ волски трудъ, при риска да го изгубятъ всѣки пхти, много повече отъ ония, които сж гарантирани отъ тѣя рискове, плащатъ по малко — да направимъ обратното.

Не съ туй ний не искаме да кажемъ, че трѣбва да вдигнемъ вилата отъ врата на земледѣлца и да я туримъ на търговцитѣ и др. Но азъ мисля, че въ една държава, гдѣто всички сме еднакви, съ равни права, справедливо е, морално е, човѣщина е: всички жители, било тѣ земедѣлци, или каквито и да сж други възятчи, да носятъ тежбата на държавата еднакво. Само тогава можемъ да вжкъмъ ний, че наистина сме хора справедливи.

П. Каравеловъ: Съ думата „еднакво“ какво означавате?

Ян. Забуновъ: Сравнително еднакво каввамъ.

П. Каравеловъ: Какво значи това „еднакво“ — пропорционално ли?

Ян. Забуновъ: Да, пропорционално, споредъ силитѣ имъ.

П. Каравеловъ: Тѣй кажете!

Ян. Забуновъ: Авъ свършвамъ, Г-да, за дамъка, защото, ми се струва, че ше ми се падне случай да говоря по това когато дойде бюджетътъ.

Ще продължа по нататкъ за една трета причина, която е повлияла твърдѣ много за пропадането на това мнозинство отъ България народъ. Като една трета причина, която и миналата година имахъ честта отъ това сжщо мѣсто да потвърдя, сж тѣй нареченитѣ лихвари или експлоататори, или за купувачитѣ на всѣкитѣ земледѣлски произведения, тѣй нарѣченитѣ заезджи. Подъ този знаменателъ не искамъ да кажа, че всички сж експлоататори, но че такива сж по ветоето отъ тѣви, които бораватъ въ селата.

Въ началото, слѣдъ Освобождението, както знаете, земледѣлцитѣ имаха нужда отъ пари и тѣ често прибѣгваха къмъ лихваритѣ, дѣто тѣ намираха пари, за да си вършатъ нѣкой налѣжащи работи. Повечето отъ лихваритѣ това и търсѣха: даваха и нѣкой и другъ левъ, а послѣ продаваха всичко на земледѣлцитѣ, и днесъ повече отъ 95 % отъ земледѣлцитѣ взиматъ пари отъ земледѣлскитѣ каси, не съ цѣлъ за нѣкои произвѣдителни работи, а съ цѣлъ да платятъ или на кръчмаря или на нѣкой кредиторъ, или на този, на когото сж продадени на велемо хранитѣ и не сж могли да платятъ, и който по силата на договора, сключенъ между ний ги е обждилъ да му платятъ, и всичко това, за да да се отърватъ отъ тѣхъ, защото сж се забатачили. И по туй ние виждаме, че този родъ на внимание се равява много пхти на 100 %, 200 %, 300 %, на даже ше ви посоча и примѣри, които сж събралъ лично, отъ които ше видѣтъ, че ния и по 500 % лихва. Напр. земледѣлецътъ Х. взема на пролѣтъ пари, или че иска да купи нѣщо, или че бирйкътъ го е налисвалъ, или че градѣтъ го очукалъ, като продава навѣстно число храни. Напр. взема 8 кила кукурузъ по 8 л.—64 л. а продавачътъ нише въ записа, че той е продавъ 12 кила кукурузъ — винаги съ низка цѣма оцѣмени. А въ условието, обаче, какво се казва? Въ случай че не ми се

платят на срова, тъй ще ги валати по 18 л. или 20 л., пъкъ ако шете и по 25 л. Доиде срокът и не може да му повърне всичко. Доиде срокът, не може да му плати, хващат нов павартъкъ на други три мѣсеца, ново прѣхвърляне, обръщат се въ нови цѣни; кукурузът до като бѣше 12 кила внася се 20; въ случай на неустойка, пъкъ да му се платят 25. И въ края на крайната тактъвъ, който е вазавилъ ще има слѣдующата картина: въ първата година, ако е вземалъ 64 л. въ края на годината останали 200 л. въ края на втората година — 450 л., а въ края на третата — и хилядо, може би, и по тактъвъ начинъ не може да излѣве. Възвѣзъ случаи, дѣто земледѣлци сж вземали пари да си купятъ волъ; купи волъ и слѣдъ три мѣсеца замонавецътъ го мацва и освѣтъ, че му продава вода, но и още нѣколко други добитъци, ва да плати този нещастенъ волъ по този начинъ.

За да видите, како какво правятъ, азъ ще ви кажа сж въма нѣколко факти отъ лухварски адѣлки въ Плъвенската околия:

Въ с. Мъртвица (Плъвенско) мѣкоя си Сузда Купцова дължата на мѣкоя си Симеонъ Кировъ отъ с. Кацумица едно кѣло жито, вземано за прѣхрана. Това жито бѣло оцѣнено за 10 л. съ условие да го поповърне слѣдъ 2 мѣсеца, а въ случай, че го не поповърне да плати 30 л. Житото бѣло втаено прѣвъ мѣсець Февруарий 1899 год. Тя не устояла, защото, дѣ по това врѣме жито? Направа се запись за 3 кила жито по 10 л.—30 л., ва до хармакъ; ако го не взесе, ще го плати по 30—90. По хармакъ та повърнала 2 кила само, направятъ запись само ва 1 1/2 кила,—половината кило лихва до Декември мѣсець; не могла пакъ да го поповърне. Отъ прѣхвърлянето по сжщия начинъ, днесъ тази нещастница дължи 9 кила жито и 10 кила кукурузъ. Както виждате отъ едно кило жито се наплодило ва 3 години на двѣ повърнати кила и 9 дължи мо равно на 11 кила и 10 кила кукурузъ.

Нѣкоя си Лазаръ Пенковъ, отъ с. Тръстеникъ, взель 70 л. ва една нужда отъ мѣкоя си Евстатий Пачковъ, ва единъ мѣсець. Срѣщу този дългъ Лазаръ Пенковъ платилъ на срока 2 кила ржъ по 14 л.—28 л., 5 1/2 кила чечемъкъ по 9 л.—49 1/2 л., всичко 77 1/2 л. Дългътъ се изплатилъ, въ записъта останалъ у Пачкова. Слѣдъ смъртъта на дължника, Пачковъ осжда неговитѣ наследници, дѣперитѣ и синоветѣ му Иванъ приставитѣ и секретаря ва сжщия дѣлъ, единъ когъ тригодишенъ, оцѣненъ отъ него ва 20 л., който до вечеръта продалъ ва 60 лева и една свинска кожа. И сега този приятель търси още 54 л. отъ своя дължника!

За взема, бащата на нѣкоя си Тодоръ Петровъ вземалъ отъ сжщия Евстатий Пачковъ на денъ жито по 245 л.

Срѣщу този дългъ бащата слугувалъ една година паваренъ ва 85 л., далъ му още 21 1/2 ведра вино ва 53 л. 75 ст., една млада крава ва 65 л., два млади бивола ва 95 лева, единъ волъ ва 52 л., четири кола сѣно ва 75 л., люцдюлокъ ва синъ му, 7 кила кукурузъ, 12 работни дни при машината вършачка. На всичко туй отгорѣ и женета на Тодоръ Петровъ сж 3 тѣ си момичета е работила лоята му, безъ да ѝ плаща. Всичко това не стигнало, та този божи човѣкъ претендира да има да взема още 90 л., ва който го осжда и въма испълнителъ листъ.

(Слѣдва).

Службашитѣ като спомощници за економическия напредѣкъ.

(Продължение отъ брой 24)

Друга една часть отъ духовницитѣ, които може да се каже, че е болшинство отъ тѣхъ, сж тѣзи „християнски учители“, които абсолютно по нищо друго не се различаватъ отъ окръжующата ги простодушна маса, освѣнъ по занаята, облѣлото и званието. Тѣ сж тѣзи обществени елементи, които по една необходима случайность сж попаднали въ този свѣтъ и, които нито знаатъ какво има да взематъ отъ него, нито пъкъ какво има да му дължатъ. Цѣлата смисль на живота имъ е до толкъ освѣсна, до колкото тѣснитѣ паралелни съ зачатъчната (Archaeus) „Vis Vitalis“ (сила за животъ) натурални инстинкти и понятията „arriori“ (вродени) имъ позволяватъ да я схванатъ. Тѣ справедливо могатъ да се титулиратъ „сжщински търтей“. И ний не бихме се рѣшили да разваламе тѣхното спокойствие, ако тази сжща случайность, която ги изхвърли въ универзума, не ги бѣше причислила къмъ службашитѣ. Ала щомъ ний ги виждаме въ редове-

тъ на длъжностнитѣ лица, щомъ виждаме, че тѣхния дембелѣкъ сжкло коштува, както морално, тѣй и материално, на окръжующата ги срѣда, ний не можемъ току тѣй съ притворени очи да ги отминеме, безъ да спомѣнемъ нито думица за тѣхъ.

На прѣвъ погледъ наблюдателя би се произнесалъ, че е безполезно ва този случаенъ общ. елементъ да се харчи трудъ и енергия, ва да му се прѣдписва нѣкаква обществена дѣйность,— тѣ непритежаватъ никакво душевно надмощие отъ общото ниво на тѣлпата, ergo, тѣ трѣбва да се смѣтатъ не въ категоритата на дѣйцатѣ, които крѣпятъ лостоветѣ на прогреса, а като една часть отъ общата обществена тяжесть (брѣме). И дѣйствително, погледнати отъ това становище, ва тѣхъ може да се каже всичко и нищо. Но наблюдавани отъ становището на общественото имъ положение, това „всичко“ въ нашата гледка прѣодолява прѣдъ „нищото“, т. е. послѣдното отстъпва прѣдъ първото и ва това ний ще се потрудимъ да кажеме поне една стотна часть отъ това „всичко“. Христосъ ва тѣзи и ва онѣзи отъ втората категория се е задоволилъ само съ едно „прости имъ, Господи, тѣ не знаятъ що правятъ“, но ний нѣма да бъдемъ тѣй снисходителни да имъ простимъ, защото живота ни показва явно вече, че това снисхождение срѣмо подобни, вѣдно се отразява върху него — върху самия този животъ. Нийстина, тѣ не знаятъ какво правятъ, но ний трѣбва да ги заставамъ да знаятъ какво правятъ и какво трѣбва да правятъ. Ний трѣбва да имъ внушимъ, че тѣхната роль, като длъжностни лица, не се състои само въ това, щото да извърморятъ надвѣнатри единъ текстъ отъ евангелието и да мислятъ, че съ тази си „велика“ работа, бѣтели мислѣтъ да се числятъ въ кандидатитѣ за „царството вѣчносно“.

Ний трѣбва да имъ докажеме, че тѣ, прѣди всичко, сж длъжни да ратуваатъ ва „царството земно“, на тогисъ — като си изпълнятъ задълженията въ това отношение — сж свободни и отъ таткъ „царството небесно“ да прѣминатъ. Тогасъ искрено можемъ да имъ кажемъ: „добъръ Ви часъ, пѣтници!“ и да имъ пожелаеме единъ истински вѣченъ покой. Живота — хей този земния, социалния животъ — ни заставлява да ги обрѣмняваме съ този товаръ. Този сжщия животъ диктува не само ва тѣхъ тѣзи обязанности, но и ва всички земни обитатели, които носятъ отличителната титла „човѣци“. А, ако ли пакъ тѣ, по нѣкоя своеобразни мотиви, се рѣшатъ, въпрѣки този житейски напѣнъ, да се обладаятъ отъ химеритѣ на суетната „свободна воля“ и категорически да отблъснатъ тѣзи задължения, тогазъ тѣ безъ друго, трѣбва да отплатуватъ ва нѣкоя отъ другитѣ планети и да търсятъ сварталище на дембелѣкътъ си, защото, инакъ, това общество, има пълно право съ акламация да ги бракува; още по вече, че тѣ, споредъ нѣкоя економисти, живѣятъ изключително отъ трудътъ на това общество.

Какъ и по какъвъ начинъ могатъ да се отплатятъ на това общество, ний ще говоримъ по сетнѣ, когато пристѣпимъ къмъ специалната имъ общ. дѣйность. За сега ще се задоволимъ да кажеме, че този животъ, който сж водили до сега и който водятъ по настоящемъ е гибеленъ, както ва самитѣ тѣхъ, така сжцо (двойно по вече) и ва тѣхнитѣ блжнии (въ общ. смисль). Собствената имъ вѣрда се заключава въ слѣдующето: първо, че страдатъ материалнитѣ имъ интереси—въ какво именно — ще видимъ по послѣ и второ, че страдатъ моралнитѣ имъ и умствени интереси. Знае се, че опита, освѣнъ че обогатява знанията, но и калява, затвърдава тѣзи, които чрѣвъ функция-

на мислителнитѣ органи сж създадени. А опитъ — въ обширна смисль на думата — съпроводенъ съ тѣзи благотворителни резултати поставя въ необходимостъ личността — опитвача, т. е. изисква отъ него пълно участие, работа. Слѣдователно, само който е прѣмъ участникъ на този опитъ въ живота, той може най интензивно да използва богатата отъ послѣдствията му. „Животътъ е училище“, ала ва да вкусимъ отъ неговитѣ разновидни плодове, ний трѣбва да станеме дѣйствителни, истински, негови ученици. И въпрѣки, че чрѣвъ това ученичество, чрѣвъ това животно участие, ще обогатимъ нашата психология; въпрѣки, че ще зацѣлимъ нашето тѣло, но въ тази работа, при онѣзи лутания, между многото горчивини, ний ще срѣщнемъ купъ приятности, удоволствия, които ще освѣтятъ животътъ ни. А слѣдъ тѣзи дълги одисеови лутания, слѣдъ това обогатяване на душата, ний ще можемъ да попогледнеме, да поотгадаеме смисльта на този нашъ животъ и ще си създадемъ извѣсенъ идеалъ, който ще овари, ще опсѣе съ пълно благоденствие животътъ ни. Тогасъ тѣзи горчивини, тѣзи всѣки-дневни дребулий, които ни значително тревожатъ и правятъ животътъ ни неприятенъ, ще станатъ нула прѣдъ благородния стрѣмежъ къмъ свѣтлото бѣдаше, което ни рисува създадения блѣскавъ идеалъ.

Това е само ва обогатяването на нашата душа, на нашата психология. Ала тѣзи блѣскания, тѣзи знания, съ които ще се въоржимъ, ще ни дарятъ съ една още по голѣма безценность — това е моралътъ. Съ обогатяването на психологията ни, нашитѣ очи ще се отворятъ и ний ще видиме зависимостта ни отъ човѣчеството; ще видиме, че нашето щастие е единъ цѣли и по такъвъ начинъ, прѣдметъ на чувствително се прѣплита съ щастиятѣхъ, благодѣйствието на обществото, въ което живѣемъ, е и нашъ успѣхъ, и наше благодѣнствие. Отгадаемъ ли единъ пътъ тази тѣйна, тогасъ съ пълно ентузиязъмъ можемъ да се провикнемъ, че сме постигнали цѣльта на туй, що се казва „правственостъ“. Тогасъ не само, че нѣма да настапваме интереситѣ на ближнитѣ си, както това често сега правимъ, но и ще имъ спомогаемъ въ прѣдприятията — и то не отъ нѣкакъвъ страхъ, но съ чиста сжвѣсть, свободна воля и съ пълно желание, понеже ще знаемъ, че като правимъ тѣмъ добро, правимъ сжщеврѣменно и на насъ. Малко-помалко, тѣзи ни благородни, нравственни, постѣпки ще ни изработятъ единъ навикъ, едно правило, което ще ни направи стрѣмежа ходѣтъ — тѣй приятенъ и лекъ, както това чувствуваме въ гладно състояние, когато отиваме къмъ сложената трапеца. И тогасъ бевѣнитѣ заповѣди: „Всичко какъвото искашъ хората да ти правятъ, прави това на тѣхъ!“ (Матея VII, 12).

„Не прави на другитѣ това, което не искашъ да ти го правятъ!“ (Конфуци 500 год. прѣдъ Хр.)

„Ний трѣбва да се отнасяме къмъ другитѣ така, както желаеме, тѣ къмъ насъ да се отнасятъ“. (Аристотелъ 350 год. прѣдъ Хр.) — нѣма само да се бръщолеватъ отъ амвонитѣ, но ще легнатъ въ основитѣ на самия практически животъ — ще бѣдатъ напълно изпълнявани. Така че, хора подобни на тѣзи духовници, освѣнъ че се лишаватъ отъ тѣзи свѣтовни блага, но, както казахме, тѣ пакостятъ и на срѣдата, въ която живѣятъ.

Придобити тѣзи качества, въорженъ индивида съ тѣхъ, той безъ да съврѣ, въоружава и една голѣма часть отъ околнитѣ си. Удвоено единъ пътъ числото на тѣзи етически магьосници, тѣ сж въ състояние не само да облагородятъ общественитѣ нрави, но, съ своето трудолюбие и стрѣмежъ, могатъ

да упражнятъ едно извънредно благотворно влияние върху него, въ отношението на економическото му благосъстояние. Прошарена една страна съ такива обитатели, тя е нѣщо повече отъ „обитованата земя“ — въ нея дѣйствително ще потече медъ и масло. Отъ една страна красна, роскошна, плодовита природа, отъ друга — разумна, морална и въ пълната смисль на думата, стрѣмаша къмъ общото щастие, личность — свѣтовния идеалъ е прѣдъ прага вече. Тогасъ ще настѣпи епохата — „единъ за всички и всички за единъ“, „живота за самия този животъ“, „човѣка за човѣчеството, човѣчеството за човѣка“ и т. н. Това е общата полза отъ разумния животъ.

Духовницитѣ, които живѣятъ изключително само за своето благоутробие, значително спхватъ ходѣтъ къмъ това свѣтло бѣдаше; тѣ съ своятъ, невазложено спечеленъ авторитетъ, омъртвяватъ всѣка искрица отъ подобенъ стрѣмежъ въ простодушната народна маса. Тѣхния осждителенъ примѣръ скоро се отпечатва върху наивнитѣ крѣпки натурити и ний виждаме по цѣли тайфи бевѣдѣлници въ селата да ги кановиратъ изъ крѣчмитѣ, кафенетата и пр. прѣвъ периода на най работното врѣме. А още по голѣмо зло е, че селската маса много бързо усвоява главниятъ порокъ — лицемеритето — въ тѣзи случаи, — тя вижда, че не е прѣстъпно, ако човѣкъ едно говори въ врѣме на служебнитѣ си обязанности, а друго да върши въ дѣйствителность; тя усвоява опасното правило, че не е грѣхъ, ако думитѣ и дѣлата не сж въ хармония.

Длъжность е, слѣдователно, не само на истинската интелигенция, но и на самата държава да се застапи противъ това зло; още по вече, че селскитай живѣтъ сж почти бевъ контролъ, съблазняватъ какъкъ знаватъ. Ако нѣкоя да попаднатъ подъ отговорность, общоупотребителната въ тѣхното съсловие поговорка: >Гарванъ, гарвану очитѣ не вади« веднага изравнява въпроса!) Длъжность е тоже и на тѣзи службаша, които сж едно брѣме за народа, да напунатъ досегашния си безполъвенъ животъ и да тръгнатъ въ пътътъ, който имъ диктува модерниятъ животъ. (Слѣдва).

А. Ст. Стамбол.

По поводъ закриването на Самоковското желѣзарско училище.

У насъ нѣма нищо обмислено създадено та да бѣде то траино, но пъкъ затова напредваме като рацитѣ а! Една държава, която мисли да закрѣпи своето си съществуване въ политическо-економическо отношение, наравно съ другитѣ просвѣтени държави, и постигне своята прѣдначертана цѣль, би трѣбовало, мѣжду другитѣ необходимости, да турне здрава основа на занаятчиското и на земледѣлското образование. Добрѣ ли е на занаятчията и земледѣлецътъ, вирѣхъ ли занаятитѣ и индустрията — добре е и на държавата. Така гледатъ просвѣтитѣ правителства на напредналитѣ държави, а у наши отива всичко обратно. Освенъ гдѣто липсва индустриалния напредѣкъ, освенъ гдѣто занаятитѣ буквально загинахъ, но и правителството, прѣди и сега, ни най-малко не се погрижи да ореди едно занаятчиско учение, а напротивъ всичко що бѣше направено, съ много пари и трудъ, се унищожихъ.

Освенъ гдѣто не се помогна за развитието занаятчиско дѣло по частната инициатива, но унищожиха и това що по рано държавата съ сума жертви направи. Отъ миналата година насамъ правителството закри, и тѣй слабо блѣщукающитѣ, занаятчиски училища. И това става въ една държава

— майка България — кждѣто занаятите сж почти живи поурбани — и то въ ХХ-то столѣтие!

Каква ирония съ прогресса на занаятчииското образование и то въ властвуванието на прогрессивната либерална партия . . .

Всѣка партия до като е бивала въ редоветѣ на опозицията, т. е. далечъ отъ властѣта, е лѣяла крокодилски сълзи за бѣдния занаятчия, за оголѣлия земеделецъ и за фалиралния индустриалецъ, а щомъ поеме браздите на управлението, което ѝ повѣрва селянина, занаятчията и индустриалеца за да ги облекчи — то тогава тия каприциозни властолюбци забравятъ своитѣ обѣщания и клѣтви.

И тоя сиромашъ народъ започва да пшшка, на ново, подъ държавния товаръ. Започва да му се продаватъ котлитѣ и ривитѣ отъ гърбѣтъ за да исплати тежкия и непоносимъ данѣкъ. Тритѣхъ четвѣрти отъ българското население сж занаятчи, земеделци и дребни и едри индустриалци, а останалитѣ сж чиновници, офицери и пр. почти всички партии които сж дохождали на чело на управлението сж гледали повече да оголѣтъ пѣрвитѣ три съсловия въ полза на послѣднитѣ. Рагтували сж до като сж бивали въ редоветѣ на опозицията за пѣрвитѣ горни съсловия, а щомъ сж дохождали на власть — сж се отзовавали въ полза на горнитѣ послѣдни съсловия. Че това е ясно като бѣлъ денъ, вижте колко гимназии, прогимназии, педагогически и колко занаятчииски и земеделчески училища има.!) Вижте кой колко бюджетъ иматъ какъ сж наредени и къмъ кои повече старание се полага за урежданieto имъ.

Юнкерското училище има бива добръ жетъ колкото въ 50 . . . Реформи грѣбватъ дѣла. Слѣжко въ училищата . . . занаятчииски училища. Зданието му прѣдставява мономентално творение, когато занаятчииското желѣзарско училище въ гр. Самоковъ, което сега се затвори, е поставено въ нѣщо като банатска землянка . . . И на това скромно здание завидя му държавата и го затвори . . . ! Какво прѣварение на занаятчиитѣ! Въместо чука и наковалнята да сж позлатени и тая скромна барака се прѣобжрнеше на великолепно грандиовно здание надъ което гордо и величественно да стърчеше богинята на индустрията и распереше крилѣтѣ си надъ него — то тя падна въ немилостъ за да въстѣржествува пролѣтаризма. . . И така ний прѣспокойно ще можемъ да ржкоплѣщимъ на нашето правителство за просвѣтителното му внимание за занаятчииското образование гдѣто така рачешки напѣрѣва.

Прѣди освобождението на България нашитѣ занаяти бѣха хиляди пѣти по-добрѣ поставени и организирани, отколкото днесъ, и съгласно тогавашнитѣ условия вървѣха много добрѣ и бѣха доходни. Тѣ даваха единъ такѣвъ поминѣкъ щото такава сиромашия, какъто сега я има, не е имало. Съ освобождението, като рухна всичко и взема едно съвѣсмъ обратно направление — измѣниха се и условията на занаятѣ и като нѣмаше, о врѣме, кой да ги тласне, съгласно нуждитѣ и обстоятелствата, то тѣ полка-лека безслѣдно изчезнаха. Отъ тогава насамъ никое правителство не се зае сериозно, за да турне една здрава основа — едно положително направление на занаятчииско учение, а го оставиха да се люшка отъ брѣгъ на брѣгъ до като падна отъ собственния си товаръ. А, че това е така, погледнете на бив-

шитѣ занаятчииски училища, които израстнаха и се закриха като гжби.

Това е едно печално явление въ майка България, която скжпо и прѣскжко отплаща.

Съ невирението на занаятѣ губи се нашата индустрия и земеделчието отпада, а държавата като оголи всичкото работно население и изсмука гдѣщо имаше — тя попадна послѣ въ едно финансово затруднение и трѣгна срѣшу тежки задѣлжения да дири по чуждитѣ капи заеми. И ако така още управнитѣ продължаватъ ще видимъ единъ денъ, който не е далечъ, че оставаме чужди за тая измѣнена страна. Грижитѣ, които сж полагани до сега разнитѣ правителства по занаятчииското дѣло, изглеждатъ да не сж естествени и всячко се е работело като на натрапено и съ най-голѣма немарливостъ, когато въ Европа занаятѣ и занаятчииското образование сж достигнали връхъ на висотата. И на това именно цвѣтущо положение на занаятчииското учение, индустрията въ тия държави, е станала мощна сила и гранитна подпорка на държавния имъ напѣрѣжъ.

Причинитѣ за невирението на нашитѣ занаятчииски училища сж главно двѣ, а именно:

Несъумението на Министерството да ги постави на здрави основи, съгласно нуждитѣ на страната и обстоятелствата каквито ги изискватъ, за да можатъ тѣ (училищата) да бждатъ полѣзни на обществото и второ — антипатията на интелегенцията къмъ занаятѣ. Пѣрвата причина довлече втората и двѣтѣ заедно докараха това жалко положение на нашето занаятчииско дѣло. Тия причини си водятъ началото си отъ освобождението ни, по сега не сж се записали. Просвѣщене же Министерството . . . не сж урежданieto на занаятчииското образование, както сж правели правителствата на другитѣ държави. Никое правителство до сега у насъ не се е заинтересувало да изучи организацията по занаятчииското учение въ другитѣ държави, кждѣто е напѣрѣдало, а си е работело по своето усмотрение. Пѣрвото занаятчииско училище се е образувало въ 1883 год. въ с. Княжево и то благодарение на Князь Хилковъ, който като знаеше, че на една млада държава има пѣрвомъ нужда отъ занаяти и индустрия и отъ тогава насамъ до сега вмѣсто да се подобри и ореди занаятчииското образование, то се съвсемъ изгуби. Всячко това се дължи на лшавитѣ ржководители на това дѣло. Нашитѣ занаятчииски училища въ единъ периодъ отъ 18—19 год. сж биле по скоро ажгулющи и бѣзмислено прѣхвъргани отъ едно министерство въ друго, отъ колкото цѣлособразни. Тѣ сж прѣминавали отъ министерството на Общ. Сгради при онова на Просвѣщенiето, а по послѣ при Финанситѣ и Търговията. Новитѣ началници сж имали и различни възглѣдове и всѣкой споредъ своето усмотрение е давалъ програмитѣ на училищата — т. е. ново урѣждане сж нова пантомима!

Неще съзнание, че при такива едни условия не може да се очаква нѣщо свѣстно и полѣзно. Освѣтъ това, попадналитѣ случайно ржководители на тия училища не че само не сж бивали компетентни, но и каприциозни и въ даденый случай сж си налагали своитѣ каприциозни желаниа безъ да искатъ да чуятъ когато сж ги опрѣквали.

И за това днесъ виждаме, че занаятчииското дѣло е съсипано, унижено, а училищата капатъ едно по едно като гнили круши. И вмѣсто да се създае грѣшката и поправи злото, за да не става грѣшка възъ грѣшка, то при това казватъ, че сж бѣвѣдни и не си

постига цѣлѣта като се хвърга вина та възъ ученицитѣ, че сж биле бунтовници и пр. Едно врѣме, почти, всичкитѣ ученици отъ разнитѣ гимназии се бунтуваха — но не се закриха, а се създа грѣшката, която се скоро поправи и днесъ виждаме, че гимназиститѣ сж мирни и гимназистѣ се увеличиха, а не закриха.

Щомъ правителството тѣй лекомисленно постѣпва, щото за дрѣбни грѣшки ту ги затваря, ту отваря, то въ такѣвъ случай, занаятчиискитѣ училища, освѣтъ гдѣто се явяватъ безполѣзни, но и деморализиратъ младежитѣ.

Отъ туй всичко излиза, че нашитѣ занаятчииски училища, поставени на такава гнила почва, на каквато сж сега, освѣтъ гдѣто нѣма да принесетъ никаква полза, но и за въ бждеще ще убиятъ пристига на каквато и да е инициатива за подържанието имъ. Въместо да бързае и прави къ по-голѣми грѣшки и харчимъ безопасно държавната пара. По добрѣ е по-вече да мислимъ прѣди да почнемъ да прилагаме. Да не се нагрѣбвае съ онова което не ни иде отръжи да свършамъ.

ИРОНИКА

В. „Вѣстителъ и Винарското училище.

Тукъ издаващия се в. „Вѣстителъ“ въ броя си отъ 10 т. м. изброява редъ нарушения станапи въ тукашното винарско училище като държи главно за виновникъ по това г. Манушева. До колко сж вѣрни тия бжценя и и ѝ не знаемъ, но ако това е вѣрно то би трѣбвало съ съжаление да признаемъ, че а у възвѣденията които се развива една специалност и даватъ моралъ на млати хора се вършатъ прѣстѣжни работи. Понеже това обвинение въ Вѣстителъ хвърга главно върху г. Директора Манушева и съобществень характеръ — то смѣе да вѣрваме, че тоа на отъ не ѝ страна земеделчѣтѣ освѣтитъ обществото до . . . съобщения. А пъкъ на в. Вѣстителъ ще кажемъ, че не е саде тувъ злото кждѣто земледѣлието не вирѣе, а е въ самото Мво, защото, за Бога, нѣма единъ министеръ по куражлия, който се една лопата да нарине цѣлия персоналъ отъ това Министерство и му одари ключа — вмѣсто да държи чиновници които само съ рапорти храватъ земеделчѣлитѣ и индустриалчѣтѣ. Толкова за сега.

Прѣдседателя на Поповската земеделска дружба г. м. К. Николовъ развива голѣма дѣятелностъ за организиранieto на нови околийски дружки тамъ кждѣто още не сж се съставили.

Нека другитѣ дѣйци взематъ прижѣръ отъ него и развиватъ грѣскава дѣятелностъ по организацията — защото само чрѣвъ такава едно здраво и прѣданно сдружаване ще може да се наложатъ, тамъ кждѣто трѣбва, желанията за подобрието и обвѣщенiето на земеделчѣлитѣ, които отъ тежки данѣци и дивверства сж останали безъ риза на гърбѣтъ си. Г. К. Николовъ заслужава най голѣма похвала за неговата дѣятелностъ.

Помолени сме отъ Дирекцията на Образцовата Гръчарска работилница въ градѣтъ ни, да навѣстимъ, че се приематъ ученици и практиканти по изучаванието на модерното гръчарство прѣвъ всѣко врѣме на годината. Сжко така ще се приематъ и оня медсвършили ученици отъ закритата Държавна Гръчарска работилница въ Тръмъ. Степендий никоу не се даватъ. Който желае да посѣти да се отнесе до Дирекцията на завѣдението.

ВИТА-ПЛѢВЕНЪ.

Вита е пѣрвата българска гръчарска фабрика, по родѣтъ си която изработва отъ най-употрѣбителнитѣ (унгарски) съдове до най-хубавата луксозна майолика и шайниртѣ. Вита приготвява, тоже, чинияни майоликови печки за уютѣние на стаятѣ въ най-модерни форми и цвѣтове. Въ склада на фабриката се намѣрватъ готови за продавъ кани, чиний за на маса за ядение — голѣми и малки — панари, кастрони, сервиси за мияние, сервиси за сладко, цвѣтници, мастил-

ници, вази, бюстове, статуи, чаши за чай, — вода, буркани и пр. и пр. които сж твърдѣ здраво и чисто приготвени. Цѣни най-умѣрени. Приематъ се поржчки за печки, фигури за здания и пр.

Съобщаватъ ни, че Г-нъ СТ. ВАПОРДЖИЕВЪ прочутъ флейтистъ и прѣподавателъ по музика, при пѣтувание-то си за столицата щелъ да посѣти Плѣвенъ за да устрои концертъ.

ОБЯВЛЕНИЯ ОТЪ СЪДЕВНИТѢ ПРИСТАВИ

№ 3831
Извѣствявамъ, че 31 дець отъ деветъ на послѣдното двукратно публикуване настоящегоо въ в. „Земеделска защита“ ще се продаватъ на публиченъ търгъ въ канцеларията ми въ гр. Плѣвенъ слѣдующитѣ недвижими имоти находящи се въ Дол. Дѣбнишкото землице, а именно:

- 1) Нива „Бошкова могила“ отъ 6 декара оцѣнена за 42 л.; 2) Нива „Чекржка“ 6 декара оцѣнена за 42 л.; 3) Нива „Калемено корито“ 10 декара 2 ара оцѣнена за 72 л.; 4) Ливада „Влѣшка“ 7 декара оцѣнена за 70 л.; 5) Ливада „Горната бара“ 3 декара 2 ара оцѣнена 32 лева; 6) Дукявъ съ къща въ с. Д. Дѣбникъ, съ дворъ подъ единъ покривъ, състоящи отъ едно кафене, една бакаличка, гезентия, стая за живѣние и ахъръ, въ махалата „Черковна“ направени отъ простъ дървенъ материалъ покрита съ керемиди, оцѣнена за 100 л.; 7) Селще въ с. Дол. Дѣбникъ, махалата „Торшка“ 2 декара оцѣнено за 25 л.

Горнитѣ имоти принадлежатъ на Христо Атамасовъ отъ с. Дол. Дѣбникъ не сж заложени продаватъ се по вискашието на Василъ Г. Угърчииски отъ с. село за 211 л., лихвитѣ и равноокитѣ по изпълнителния листъ № 5341 на П. Плѣв и Мирвий Схдия.

Наддаванието ще почне отъ първоначалната цѣна.

Разглѣжданието книжата и наддаванието може да става всѣки присжтственъ денъ въ канцеларията ми.

гр. Плѣв нъ, 12 Юлий 1902 год.
Дѣло № 1275/901 год. 2—2
Сжт. Приставъ: Ив. Цоковъ.

№ 3832

Извѣствявамъ, че 31 дець отъ деветъ на послѣдното двукратно публикуване настоящегоо въ в. „Земеделска защита“ ще се продава на публиченъ търгъ въ канцеларията ми въ гр. Плѣвенъ слѣдующитѣ недвижими имоти находящи се въ Махалекското землице, а именно:

- 1) Нива „Сирадъ ката“ 3 декара оцѣнена за 10 лева; 2) Нива „Дикова геранъ“ 5 декара и 7 ара оцѣнена за 12 л.; 3) Нива „Калемаша“ 6 декара оцѣнена за 15 л.; 4) Нива „Тръстенишки пѣтъ“ 15 декара и 5 ара оцѣнена за 60 л.; 5) Нива „Пенковскый язовъ“ 12 декара и 3 ара оцѣнена за 50 л.; 6) Нива „Пжчова тѣрница“ 11 декара оцѣнена за 50 л.; 7) Нива „Пжчова тѣрница“ 9 декара оцѣнена за 40 л. 8) Нива въ „Бакъра“ 7 декара оцѣнена за 20 л.; 9) Нива „Подъ пжтъ“ 6 декара оцѣнена за 30 л.; 10) Ливада „Срѣдното ливаде“ 4 декара оцѣнена за 20 л.; 11) Ливада „Срѣдното ливаде“ 3 декара и 6 ара оцѣнена за 10 л.; 12) Ливада „Срѣдното ливаде“ 5 ара оцѣнена за 3 л.; 13) Лозе „Лозята“ 1 декаръ 5 ара оцѣнено за 5 л.; 14) Кжца въ с. Махалата „Кутенъ махала“ съ дворъ 3 декара съ двѣ стай покрита съ керемиди направена отъ камѣкъ оцѣнена за 80 л.

Горнитѣ имоти принадлежатъ на Тодоръ Пенковъ отъ с. Махалата, поржктелствува въ сѣ тѣхъ на сума 1784 лева и се продаватъ по вискашието на Василъ Д. Мишевъ отъ с. село за 288 лева, лихвитѣ и разноснитѣ по изпълнителния листъ № 2165 на Плѣв. Окол. Мирвий Схдия.

Наддаванието ще почне отъ първоначалната оцѣнка.

Разглѣжданието книжата и наддаванието може да става всѣки присжтственъ денъ въ канцеларията ми.

гр. Плѣвенъ, 13 Юлий 1902 г.
Дѣло № 1357/901 год. 2—2

Сжд. Приставъ: Ив. Цоковъ.

!) Ний не сме противъ абсолютното прѣмъвание на гимназистѣ, но тѣхното число да бжде намалено въ полза на професионалното, а особено въ тия години когато всжко се чака отъ занаяти и земеделче.